

# FELVIDÉKI HIRADÓ

POLITIKAI HETILAP

Hirdetéseket felvesz a lapunk kiadóhivatala és az Általános Tudósító Vidéki lapok központi hirdetői osztálya Budapest VII., Erzsébet-körút 41.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 korona  
Fél évre 4 korona  
Negyed évre 2 korona  
Egy szám ára 20 fillér  
Nyilttér sora 40 fillér

## A nemzetiségi pénzüzetek.

A prágai „Čas“ teszi időszerűvé ezt a kérdést azért, hogy 138. számában egy hosszabb elmélkedést közöl le Magyarország és speciál a nemzetiségek közigazgatási viszonyairól. A cikkely elejétől végig támadás a magyar és dicséret a tót nemzetiségi pénzüzetekkel szemben. Fölvetjük tehát a dolgot mi is és egy kicsit elmélkedünk róla.

A magyar pénzüzetekre ki nem terjeszkedünk, azok védelmükre nem számítanak, de nem is szorultak rá. Nem lesz azonban érdektelen belevilágítani a tót nemzetiségi pénzüzetek manipulációiba s egy kevés fényt deríteni arra a viszonyra, mellyel azok a néppel s a külföldi, nevezetesen: a cseh bankokkal állanak.

Másfél esztendővel ezelőtt a tót nemzetiségi urak tudatára ébredtek „nemzetük“ vagyonosodásának, hogy tehát az a magyar „megbízható“ kezelésbe kerüljön, egyszerre hat új tót bank felállítását határozták el, amint mondták: „a tót nemzet közigazgatási életének fejlesztése céljából“. Ezek a bankok rövid időn belül kisebb-nagyobb alaptőkével meg is kezdtek működésüket. Hogyan? Nagybórra olyan helyeken lévén, ahol a környéknek addig pénzüzete nem volt, olcsó kölcsönök kínálásával rászoktatták az együgyű népet a könnyű pénzszerzés módjára. Ezt a hasznos tevékenységet fűszereztek nemzetiségi prédikációkkal. A pénz tetszetőssége az ígéret, a bizalmat hajhászó beszéd pedig megkönnyítette a kölcsönt. Szóval, úgy kezdték meg közigazgatási tevékenységüket, mint a régebben főnálló tót bankok annak idején. A „nemzeti öntudatot“ fejleszt-

tették, terjesztették, de ugyanakkor a tönk szélére juttattak sokakat, akik az ígék és a kölcsönök révén hatalmukba kerültek. Ezekkel szemben sem kockáztattak semmit, szép szóval, figyelemzettel megmutatták nekik az utat — Amerika felé.

Közismert tény, hogy a tót nemzetiségi pénzüzetek hatáskörében van legjobban eladósodva a nép s hogy éppen ezekből a körökből kerekednek föl legtöbben és mennek át a messze idegenbe, szegények, csak azért, hogy a mindig éhes molochot táplálják.

Szomoru eredménye ennek az anyagi romlásnak kívül az az erkölcsi alárendeltség, függés, amit a bankok ügyesen ki tudnak aknázni, valahányszor a nemzetiségi vezetőknek a nép „szabad véleményére“ szükségük van.

Ez a moloch pedig éhes, nagyon éhes mindig, sok gyomra van, amelyek mind kielégítésre lesnek. Ahány nemzetiségi kereskedő megbukik, annyi állás ürül meg ott egyszerre, ahány tanítót, papot elcsapnak, annyi talál ott helyet mindig. Már-már jól kamatozó foglalkozás lett a szöszékről és az iskola katedrájáról való izgatás azon szokás révén, hogy az e cimen kenyér nélkül maradtak a bankok jól jövedelmező állásaiba menekülnek. A nagylaki papot és tanítót például elcsapatásuk után rögtön bankdirektorokká léptették elő abban a bankban, amit akkor az ő kedvtékért alapítottak. Hivataluk eszközei kiestek kezükből, adtak nekik jobbat, ami mindennél jobban hódít: pénzt. Evvel, gondolják, nagyobb propagandát is lehet csinálni majd, mint a szentlélekkel és abécével.

A „Čas“ elmélkedését így végzi: „Ha a magyarok annak idején a drága francia pénzpiacot akarták

Lánczi révén fölkeresni, mért nem volna megengedhető, hogy a tót pénzüzetek viszont annál sokkal olcsóbb kölcsönöket a cseh intézetektől fogadjanak el?

Ez a mérleg látszólag egyensúlyban van és meg is marad addig, amíg föl nem tűnik, hogy míg a magyarok keresték azt, addig a tótnak *kindlják* a pénzt.

Hogy ennek a nagy bizalomnak forrása nem a tót pénzüzetek vagyoni állása, azt nekünk külön bizonyítgatni fölösleges, akik tudjuk, hogy ezek egyik válságból a másikba zuhannak. Messze kiható erkölcsi vásár az, amelyért innen lelkeket szállítanak! Ezt a vádat a „Čas“ soha sem fogja lemosni róluk.

**Erőszakos magyarosítást lát a N. N.** abban, hogy a miniszter a Hymnus kifüggesztését elrendelte. A már ismert szöveggel hozakodik elő, annak jogtalanságát vitatja. Szerinte durva erőszakosság azt kívánni a tótoktól, hogy ők saját maguk ellen imádkozzanak s „Árpád hős magyarjairól“ és „Benedeguz véréről“ sincsen jó véleménnyel, mert elég kurtán úgy számol le ezekkel, hogy: „semmi köze sincsen hozzájuk.“ A mint ebből a kis példából is látjuk, a národnisták a politikai magyar nemzettel minden közösséget megtagadnak már s minden alkalmat megragadnak arra, hogy eme hajlandóságuknak, a különválásra való törekvésüknek kifejezést adhassanak. Csak minél jobban összeszaggatni az ezeréves köteleket...

És — sajátságos — erőszakos magyarosítást lát abban az esetben is, hogy a lipotolasi-i fűszolgabíró 30—30 koronára büntette meg azokat a lucski-i szülőket, akik az iskolában kiosztott magyar tankönyveket visszaesapták s akik gyermekeiket a magyar nyelv tanulásától elfiltották s tetejébe a papjukat nyilvánosan, piszkos módon inzultálták. Irtunk már ezekről a dolgokról bővebben. Emlékezhettek olvasóink azokra a hallatlan merényletekre, melyeket a lucski-iak papjuk, jegyzőjük s tanítóikkal a magyarság ellen való

Lang M. és Fia

férfi- és női divatruháza  
Túrócszentmárton

Valódi Panama-kalapok

Darabja 50 korona

Olasz és angol szalmakalapok nagy választékban!

tüntetés egyenes célzatával napról-napra megismételnek. A N. N. szemében nem erőszakoskodás a papot, jegyzőt, tanítókat életveszélyes fenyegetésekkel terrorizálni, a pap terményeit elhordani, elpusztítani, munkáikat elkergetni, a csendőrökkel szembeszállni, iskolás gyermekeket a templom elől szétkergetni, mikor azok tanítóik vezetése mellett isteni tiszteletre készültek; nem erőszakoskodás továbbá a magyar tankönyveket szétéptetni, foszlányaikat visszahajigálni, a gyermekeket azok használatától eltiltani, mindez a Nár. Nov. szerint nem erőszakoskodás, nem, sőt megengedhető, kívánatos szórakozás a közönség mulattatására és a kisgyermek lelki épülésére. De viszont durva erőszak az, hogy ezeket az állatias embereket most porásra kezdik fúzni s ki akarják belőlük idomítani azt a vadságot, amelyet ha jobban elfajzani engednénk, a csernovainál is külön napokat készíthetne elő.

Ha a Nár. Nov. megharagszik, akkor ennek szabad folyást enged teljesen. Így aztán gyűlik is, mint a lavina s utjában olyanokat is fölszed, akik egyébként utjában nem is lettek volna. Haragja most a lucskiráól egyszerre átesett dr. Künztler Károly kir. tanfelügyelő fejére, anélkül, hogy az összefüggést valami nagyon értenék. Dehát „az erőszakos magyarosítás” tág cégeré alatt sok minenről lehet megemlékezni. Így esett, hogy dr. Künztler is arra a helyre került, ahová a Nár. Nov. az erősközti magyarokat helyezni szokta.

## Akié a föld, azé az ország.

„Haza csak egy lehet.”

Évtizedekre menő tanulmányozás és munkálkodás előzte meg és juttatja kezünkbe „Akié a föld, azé az ország” című röpiratot, amely munkában a „Porszem” álnév alá rejtőző szerző a régen vajdudó s már

mintegy tengeri kigyó módjára fejlődött aktuális kérdéssel foglalkozik, amely egész közgazdasági és állampolitikai életünket lekötöni látszik: hogy t. i. társadalmunknak miként volna lehetséges gazdaság-politikai téren egészségesebb irányban haladni!

Mert bizony, nincsen mit tagadni, Magyarország közgazdasági és különösen állampolitikai beléletében már rég idő óta sajnó és orvoslásra váró, fájdalmas, nyílt sebek vannak. Annnyire jutottunk már, hogy emiatt az ország népén bizonyos nyugtalanság is mutatkozik; és mivel a gyógyítás módszere ismeretlen, az igazi orvosság tehát ma sincsen meg, a kívánt egészséges haladás helyett majdnem teljes stagnálás észlelhető hazánkban.

A kivándorlás nagy aránya — noha most legalább is egy időre szünetel — gondolkodóba ejthet minden igaz hazafit; a kivándorlás, továbbá a terjedő egygyermekrendszer néptünk számát mindjobban csökkenti és idővel, ha idejében nem orvosoljuk a bajokat, talán oda süllyedünk népesedési állapotok tekintetében, ahol Franciaország van már évtizedek óta.

És e mellett a nagyarányú népkivándorlás mellett egyik baj váltja fel a másikat; olybá tűnik fel előttünk a haza ügye, mintha a nemzet maga-magával is meghasonlott volna. Sőt az a látszat kezd mutatkozni, mintha a nemzet fainak egy részével örökös harcban óhajtana lenni; azok ellen és azok mellett folyik a harc, akik között az elégedetlenség is mindnagobb. Minden téren annyira megváltoznak közgazdasági és állampolitikai viszonyaink, hogy a sorstól leginkább sújtottak a bekövetkezett drábaság következtében is ma sokkal nehezebben tudnak egzisztálni, mint valaha.

Közgazdasági helyzetünk tehát a helyett, hogy megfelelő mértékben javult volna, folyton rosszabbodik, mert a nép szegényedése, különösen az egyik oldalon, a kisem-

berek részén, bár érdekükben elég sok történt már, élesen szembeötöl. A középbirtokeos osztály helyzete sem irigylésreemeltő; nem különösen a magyar dzsentrié, akit minden oldalról támogatnak a „jóakaró” uszorsók.

A magyar mágnás sem lehet sorsával olyan elégedett, mint hajdan volt, a küzdelem korszakában él már hosszabb idő óta ő is, ugyszintén a nem mágnás nagybirtokos is és csupán a bevándorolt új földesur az egyedüli, akinek a magyar föld busás jövedelmet biztosít, mert a bevándorolt igénye sohasem terjed túl jövedelmének egynegyed vagy legfeljebb fele részén!

És a midőn így alakulnak a mi gazdasági viszonyaink, parlamentáris életünk se egészségesebbé.

Amióta a közjogi viták vezetik a törvényhozást és ennek rovására a közgazdasági érdekek, a tulajdonképpeni éltető erők hátterbe szorultak, azóta a magyar nemzetnek mind több az ellensége egy belsőföldön, mint a külföldön. A nemzetiségek ugyanis mindjobban és könnyebben vérszemét kapnak, — mert sokszor széthuz, ahelyett, hogy összefognak és összetartana a magyar, — akár van joguk hozzá, akár nincs és ezzel a cselekedetükkel lépten-nyomon nehezítik is a mi helyzetünket. — Így kerülhet a magyar faj még abba a dilemmába is, hogy esetleg a jobb idők bekövetkeztével sem lesz képes majd a nemzetiségeket megtekézni. Különösen pedig akkor, ha ezeket most még nagyobb erőre engedjük jutni; mert hát mi a cél a nemzetiségnél? Megbontani a magyar állam területi és politikai egységét, hogy aztán, ha már elég erős nyerne, nyílt ellenségként legyen alkalmuk föllépni!

Amint már ebből is látható, azon a téren mozog szerző munkája, amely a hazafias politikai sájtót és minden józan politikust is oly sokszor foglalkoztatott. Szerzőnek röpiratára többször vissza fogunk még térni; olyan

## TÁRCA.

### Kabaré.

Műkedvelőink gárdája a komoly koncertek hosszú sora után kedélyes, tarka egyveleggel kedveskedett hálás közönségének. A terv gyakorlati része sem volt rossz. Számítottak arra, hogy nálunk a hőmérő emelkedésével fordított arányban csökkenni szokott az érdeklődés minden komoly műélvezetét kínáló előadás iránt.

Hogy valaki a tornaterem melegében órák-hosszat üljön, arra nehezen szánja rá magát; de könnyebben megy a dolog, ha tudja, hogy vállalkozásáért szórakoztató, mulattató előadást kap, ahol kedvére kinevetheti magát. A tréfa, kedélyesség a nyár idényére való, a tikkasztó meleg akkor amugy is elég komolyan érint bennünket, a lélek fülhangolásával kell azt ellensúlyozni valamennyire.

Sokat ígért a szórakozásból a meghívók gyanánt szétküldött szokatlan alakú és tréfásan nagyhangos plakát, mintegy izlelő adván a sok bohóságból, mely a Cabaret-en majd színre került. Es fokozta ezt Buocz Károly ügyesen megfeszített reklámképe is, amely már akkor hirdette a jegyek elkeltét, amikor azok még készen sem voltak.

Az érdeklődést sikerült így fölkelteni és

ébredtartani annyira, hogy a közönség a nagy meleg dacára megtöltötte a nézőteret egészen és bár nagy igényekkel jött, az egész előadás alatt a legemelkedettebb hangulatban maradt. Mulatott, nevetett szakadatlanul.

Az egymásután gyorsan váltakozó tarka képek, a szereplők mókái és dr. Rakovszky Iván konferenciának ötletes és humoros bemutatói állandó derűtségben tartották közönségünket.

Az előadás egy állatkvartettet vette kezdetét. A négyoszlamu ének pompás összhangban érvényesült s e mellett kagcagtó hatást is kellett az állati hangok természeti utánzása és a sikertől maszkirozás által. Boldis, Boldiszár, Gaál, Martinecs és Petrás szerepeltek itt, mindannyian jól oldván meg nehéz feladataikat. A közönség ezt a számot megismételtette. Dialog következett azután, melyben Kossuth Anna és dr. Boldis Dezsó valódi színészi hivatottságukról tettek újabb bizonyosságot. Kossuth Anna a vőlegényfogó mamát adta ritka alakításban, Boldis pedig a hálóba került legény vergődését tolmácsolta természetesen és mulattató arcjátékkal.

Az énekes duettben Teltsch Gézané és Petrás Mihály nyújtottak élvezetes percekét. Teltsch Gézané szépen csengő, iskolázott szopránja és Petrás Mihály biztos tenorja teljesen érvényre juttatták az egyes ének-

számok szépségét, míg ötletes fordulatokban gazdag játéku állandó derűtségben tartotta a közönséget.

Azután újból dr. Boldis Dezsó aratta a bakérokot. Kuplékat énekelt. Itt aztán hangjáról, alakító képességére egyaránt szükség volt. Nyújtott is olyat, ami a fővárosi cabaret-deszkákön is megállotta volna helyét. Több ismert kuplén kívül eredeti szövegű, helyiérdeku dolgot is nyújtott, részben saját mara által megzenésítve. A léha nőtába azonfölt merőben eredeti felfogást vitt játékkal, mely a szöveg komolyságához és a dallam mélabus vontatottságához jobban is illeszkedett. Nagy hatást kellett a „Magyar ház” kupléval. Ennek szövegét dr. Rakovszky Iván, zenéjét dr. Boldis Dezsó szerzették. A szövegnek gunyoros komolysága kiesengett a dallamból is, a jkettő együtt különös összhangban vadaskodó hurokat pendített meg s utána soká nem tudtunk szabadulni szép refrénjétől: A magyar ház, a magyar ház...

Ritka műélvezetet nyújtottak Zorkóczy Hanna gyönyörű énekszámai. Francia és magyar műdalokat énekelt a maga lágy, kellemesen fülbemászó, szépen csengő hangjával. Művészi tökéleteségű hangjátékával és kellemes megjelenésével egyaránt meghódította a közönséget, amely sokat és szívesen is tapsolt neki.

élénken és hazafias szeretettel szól az ügyhöz, hogy munkájának minden részén kifejeződik — a haza főerdeke: a magyar nemzet boldogulása.

Munkájának főalapozmája az, hogy Magyarországon mindenekelőtt okos és céltudatos állampolitikai, gazdasági és különösen viszonyainknak megfelelő magyar birtokpolitikát kell és pedig lehetőleg azonnal végrehajtani.

Szerző azt fejtegeti, hogy ha ezen a téren a szükséges és sokszor hangoztatott gazdasági reformok mielőbb megvalósulhatnak, azaz igazi magyar nemzeti politikát leszünk képesek inaugurrálni — alap és erő van hozzá, legfeljebb sokaknál még csak a hazafiai jóakarát hiányzik, ez pedig talán még jobban megváltozik, — akkor a nemzetiségi villongások is mintegy önmaguktól megszűnnek és a fekélymódra mutatók ama kinövészek, amelyek a bevándorlók nyomán fakadtak, minden nagyobb orvoslás nélkül bizonyára könnyen el is enyésznek.

Erős magyarérzelmi parasztbirtokos osztályra, azaz a mostaninál anyagi és erkölcsi tekintetben jóval erősebb és életképezebb kisbirtokos-osztályra van szükség; erre felelő szerző nagyon helyesen a fősúlyt ugyanakkor, amidőn megfontoltan követeli ugyancsak a parasztsztyál érdekében, az intelligens középbirtokos osztály helyzetének könnyítését, a még élesterős, de sokat gyengült középbirtokosok talpraállításával.

Szerző ugyanis csakis akkor remél teljesen egészséges irtány gazdasági birtokpolitikát, ha a birtokmegosztás a mostaninál megfelelőbb lesz. Különben pedig további pusztulástól fél, reájött ugyanis arra a nyomra és csapásra, amely bennünket főleg a galiciai bevándorlók sokasága következtében mindjobban gyengébbé tesz.

A Felvidék nagy része és különösen az ország keleti része teljesen kötve érzi magát

a bevándorlók sokasága által. A külföldről bevándoroltak vagyonosodnak, kivásárolják a kisbirtokost éppen úgy, mint a nagyobb birtokosok hatványozott mértékben szaporodnak, ugyanakkor, amikor a mi pusztulásunkat az elnémetelt harangok jelzik.

Isten és a világ előtt tartozunk felelősséggel azért, hogy ennyire hagyjuk jutni a mi édes hazánkat és ebből a konkluzió is az: vagy nem törődünk szent és nemzeti ügyünkkel és pusztulunk tovább is, vagy pedig azonnal összeszedjük minden erőnket és a legkisebb kunyhó emberét is — ha az a mi vértünk — felkaroljuk és mintegy újjá alakítjuk a mi hazánkat, azt a földet, amelyet őseink vérről áztattak.

A hazafias kormány is bizonyára segítségünkre lesz, — amint megmozdul a magyar társadalom — az ócska, rozoga épület teljes renoválásában!

Az érdekes művecske, amelynek bizonyára sok olvasója lesz, Budapesten, a Hornyánszky Viktor nyomdájából került ki s minden könykereskedésben megszerezhető; ára 2 korona.

### Amerikából.

— Levél a szerkesztőhöz. —

(Mírólnunk. Munkahiány. Nagy a nyomor. Nem szünetelnek a kéregetések. Korai hírek. A ki- és visszavándorlás.)

Homestead Pa, majus 14.

Mindenekelőtt legyünk túl a kellemetlen, de szerkesztő urra minden esetre kellemes részen. Az Amerikának Slov. Noviny ugyan csak haragszik a Felvidéki Híradó-ra. Néhány héttel ezelőtt ennek a lapnak turóci levelezője dühös támadást intézett a lap, de főleg szerkesztő ur és a fősájn személye ellen. Egyik barátom rögtön figyelmeztetett erre a mérges kirohanásra, átolvasva, elküldtem

vonatkozó s a lapból kivágott részt szerkesztő ur címére, de beceses lapjában, nem tudom mi okból, nem tett a dologról említést. (Nem kaptuk meg. Szerk.)

Ezek előre bocsájítása után térjünk a dologra. A tavaly bekövetkezett ipari krach kihatása még teljes mértékben fennáll. A munkások ezrei csatagolnak az utcákon, a kereset hiánya miatt lerongyolva, éhesen. Ha ez az állapot meg nem változik, ha a munkaviszonyok meg nem javulnak, ki vagyunk téve annak, hogy a munkászavargások napirenden lesznek.

Vannak gyárak, melyek a közelmúltban dolgozó munkások számát csak egyharmadára szállította le, s ezek is csak a hét 3—4 napján dolgoznak. Így tengetik napjaikat abban a reményben, hogy majd eljönnek ismét a szép napok. Azt hiszem azonban, hogy ezt egyhamar hiába várják. A teljesen munka nélkül maradtak nyomora leírhatatlan. Még kenyérre valót is alig tudnak keresni, Szívesen íthagnak az új hazát, de nincs nekik pénzük hajójegyre.

És csudálatos, hogy a tót agitátorok koledáló gépezete még ily sanyaru viszonyok közt sem szünetel. A saját érdekeiket most is előbbre helyezik a [boldogtalan munkásnép érdekeinél. Most is csak úgy megjelenik a „pénzbeszedő“ testvér a gyárvarosok szegény tót munkásai közt, mint annakelőtt, de nem azért hogy adjon, hanem hogy vegyen.

Igaz ugyan, hogy a legutóbbi viszonyok miatt, melyek felől már beces lapja is tájékoztatta a magyar közönséget, megcsappant a részedett jó tót nép adakozói kedve, de nem mult el félelme attól a hatalmas kéztől, t. i. Rovniának bandájától, mely Amerika földjére történt lépésétől kezdve szinte lerázhatalan sullyal reánehazodott.

A legutóbbi gyönyörtületes leleplezések azonban igen nagy hatással voltak az amerikai tót nép felvilágosodottabb részére, s nem lehetetlen, hogy az amerikai hatóságok által megindított vizsgálatok eredménye teljesen kijozantija testvéreinket a bandába vetett hitéből.

A hazai lapok h iradása a pánszláv egyostlletek feloszlásáról azonban még korai; mert ez eddig nem történt meg, de nem lehetetlen, hogy a hatóságok közbejűttével megejtett vizsgálatok eredménye megérleljenek a csalóbandának a szétugrását. Tény az, hogy az elégtlen rész legutóbbi leleplezései miatt az amerikai hatóságok, ugy hírlik, hogy nagykövetségünk közbelepésére megindította vizsgálatot Rovniánakék ellen, csak az a kérdés, hogy a csengő dollárok nem-e lesznek erősebbek a hatóságok jóindulatánál. Egyébként a közeljövőben ki fog tűnn minden!

Levelem elején említett munkahiány miatt a visszavándorlás még egyre tart. A konzulátusok és a nagykövetség előtt száz és száz ember ödöng, hogy pénzbeli segítséget kapjon hazautazásra, mert soknak közülük egy hunot centje sincs.

Ma még csak a szénbányákban van munka, de kérdés, hogy ez is meddig tart? Igaz, hogy most, főleg a magyarok visszatartása miatt, nagyon tűzik a telepítési munkálatokat, de ugylátszik kevés eredménnyel, mert tény az, hogy néplünk elvesztette bizalmát az új hazához.

Az érdeklődés központja mégis a „Doktor kisasszony“ bemutatója volt. Néhéz dologra vállalkozott dr. Rakovszky Iván, a szerző, amikor ennek megírásához fogott. Cselekmény, mesét, szemléltethetőség egy felvonásba összeszűfolni annyi fáradságot igényel, amennyivel nagyobb szindarabot is megírhatott volna. Ő azonban ezeken felül még alagondolatot is érvényesített, amivel darabjának bizonyos aktualitást biztosított. Egyfelől a feminizmus, másfelől a tudakosság ferdeségeit ostromozza benne könnyed, magától folyó és vonzó mese-szövev keretében. Meséje ez: Vékony Péter szobatudós doktorkisasszonyt nevel leányából. Atyja házában s annak teljes hatása alatt gondolkodása atyjához hasonlóan egyoldaluvá válik. Ez azonban csak addig tart, amíg a falusi birtokáról minden nap bejáró daliás Müköcs Bandival találkozik az utcán. Az első látás hatását mindjobban erősítik az ismételt véletlen találkozások, még pedig kölcsönösen. Müköcs Bandi ismerkedni akar s akkor kistűti, hogy a fiatalok szülei a régmúltban iskolatársak voltak. Ennek révén rábírja atyját, hogy a tudós házában látogatást tegyenek. A szerelmek viszontlításának örömet azonban megzavarja a házigazda tudakossága, aki a lányt, ébredező természetessége ellenére, visszatartó elméletek elmondásába sodorja. Így esik meg, hogy amikor

a fiatalok magukra maradnak, Müköcs Bandi ravaszul kieszelt tervvel támadja a leány egyoldalúságát, amire imádotja tudakos sofizmákkal felel. Mindkettő mesterkéli már ezt a szerepet csak azért, hogy fölveit hamis álláspontjuk elhagyására kölcsönösen rábírják egymást. Egy hevesebb jelenet után végre mindkettő a maga természetességében mutatkozik be. A bejűvő öregeknek ezek után nincsen több tennivalójuk, mint a dolgok rendjébe beletörődni, ami annál könnyebben megy, mert amint megtudtuk, a laboratóriumban szintén e fölött folyt a szó.

A szereplők: Boleman Jánosné, Gaál József, dr. Rakovszky Iván és Záborszky Nándor, mindannyian pompás alakítást nyújtottak.

It emlékeztünk meg Boleman Jánosné sokoldalú tevékenységéről, akit éppen ezért első helyen kellett volna kiemelnünk. Játsszót szindarabot a legnehezebb szerepkörrel, bámulatosan könnyed előadásban, kísérté zongorán az énekszámokat mind, a tőle megszokott finom alkalmazkodással, sőt még a szövegezés szerkesztéséből is kivette részét, irván egy sikertűlt, jóitű kuplét a kisvárosok donjuanjainak kibévezésére. A siker főrésze az ő érdemeinek tudható be, aki fáradságtalan volt az előkészítésben, müködésben és a rendezésben egyaránt.

Egyelőre ennyit tartottam szükségesnek leírni. Ha valami előbája magát, azonnal tudósítom becses lapját. Kiváló tisztelttel maradok szerkesztő urnak igaz hive

(—)

## Telefonügyünk.

Évek óta tartó huza-vona után, ugylátszik, mégis megkapja városunk is a telefoni. Eddig is esudálkoznak, hogy miért maradtunk éppen mi ki, a többi környékbeli telefonállomásokkal szemben, a hálózatból, holott a város közgazdasági viszonyai, kereskedelme és napról-napra fejlődő ipari forgalma a hálózatba bevett községeket többszörösen felülmulja.

De ezidő szerint annál kevésbé szándékoznak a mellőzés okai felett medítnálni, mert végrevalahára mégis csak meglesz az annyiszor sürgetett telefon.

A helybeli közlajfinomító részvénytársaság igazgatója ugyanis már hónapok előtt felírt a pozsonyi kereskedelmi kamarához, alaposan megindokolt kérvényében arra kérve a kamarát, hogy minden eszközzel hasson oda, hogy városunk az interurban telefonhálózatba bekapcsolatossék.

A kamara közbenjárásának, ugylátszik, fogantaja volt, mert a múlt héten a pozsonyi m. kir. posta- és táviridgazgatóság a következő leiratot intézte a kérelmező közlajfinomító igazgatójához:

— Turócszentmártonnak a helyközi távbeszélő hálózatba való bevonása tárgyában a pozsonyi kereskedelmi és iparkamara útján a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz intézett kérvényező öngymoltóságának folyó hó 15-én 31459/V. szám alatt kelt rendelete alapján, a következőkről értesítem.

A miniszter ur hajlandó Turócszentmártonban környékbeli távbeszélő központot létesíteni és azt szolna—ruttkán 2319. számú áramkörnek Turócszentmártonig való meghosszabbításával, az országos helyközi távbeszélő forgalomba bevonni, ha legalább 3 előfizető jelentkezik, akik közül kettő rendes, 1 pedig kedvezményes környékbeli előfizetési díjnak fizetésére magát három egymásután következő év tartamára kötelezi, illetve ilyenek hiányában az érdekeltek közül valamelyik 3 előfizetőnek megfelelő 600 korona évi díjbevételelt 3 évre biztosítja.

Mint hogy azonban a távbeszélőhálózat fejlesztésére vonatkozó folyó évi munkatervet már megvan állapítva, a szóban lévő összeköttetésnek még ez évben való kiépítését csak az esetben helyezheti kiállításba, ha a szükséges költségek az esetleg előlerhető ez évi megakarításból fedezhetők lesznek.

Ha tehát a részvénytársaság és érdektársai a telefonközpont létesítésére vonatkozó kívánságukat ily körülmény között is fentartják és a feltételeket elfogadják, sziveskedjék a /. alatt csatolt kötelező nyilatkozatokat a mintának megfelelően kitölteni, a jelentkező előfizetők által aláírni és annak megtörténte után azokat ide visszaküldeni.

Eddig tart a postaigazgatóság leirata. A feltételekre vonatkozólag, amint halljuk, eddig is már 13 előfizető nyilatkozott s a megküldött irlapot kitölve, az igazgatóságnak visszaküldte.

Ennél a számnál azonban nem állunk

meg; mert bizonyos, hogy rövid időn belül 20—23-ra fog megnövekedni azok száma, kik a telefonösszeköttetés előnyeit élvezni akarják.

Ezzel szemben azonban joggal elvárhatnánk a kereskedelemügyi kormánytól, hogy ily nagyarányú kereslet mellett az aránylag kevés költségbe kerülő összeköttetést má: az idén feltétlenül létesítse.

A múlt vasárnap délutánjára összehívott értekezlet, a már közzismertté vált miniszteri leirat hatása alatt, felkérte alispánunkat, mint az értekezlet elnökét, hogy intézzen a pozsonyi postaigazgatósághoz ez ügyben kérdést s tegye meg a szükséges lépéseket, hogy az annyi év óta vajdudó telefonügy végre tető alá kerüljön.

Az alispán meg is ígérte, hogy ez irányban minden befolyását érvényesíteni fogja.

(r)

## HIREK.

### Justh Anna †.

A Justh családot mélységes gyász érte. Csütörtökön reggel, hosszu és fájdalmas szenvedés, majdnem egy hétig tartó borzalmas agónia után magához szolította az Ur a legnemesebb szívt, legodaadóbb leányt, legszeretőbb testvért, a szegények jötevőjét, az árvák és elhagyottak szószólóját, a segítséget és oltalmat keresők mindig kész protektorát: Justh Annát, kiben Justh Kálmán nyugalmazott főispán leányát, Justh György országgyűlési képviselőnk és Justh Ferenc főispánunk imáadásig szeretett nővérüket siratják. A gyász-իր nem jött váratlanul, mégis annak szívbe markoló hatásával érintett mindenkit, akihez a gyászos esemény hím eljutott. Akárhány könyező szem tölcémolcsolta azt a véghetetlen tiszteletet és szeretetet, mellyel az elhunyt iránt viseltettek mindazok, kiknek a megboldogulttal érintkezni alkalmuk volt.

A gyászoló család a következő jelentést adta ki a mélységesen gyászos esetről: „Necpáli Justh Kálmán és neje benicei és micsinyei Beniczky Sarolta ugy a maguk mint fiaik: György és ennek neje benicei és micsinyei Beniczky Mária és gyermekeik: Ödön és Andor, valamint Ferenc és ennek neje németujvári és szabadbathyányi gróf Bathyányi Mária és gyermekeik: Margit és István, végül testvére necpáli id. Justh György és neje secherau Dickmann Janka nevében fájdalomtól megtört szívettel jelentik, hogy felejtethetlen leányuk, a legjobb testvér, sógornő, nagynéne, illetve unokahug necpáli Justh Anna életének 50-ik esztendejében, hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után, Budapesten folyó évi május hó 28-ik napján az Urban elszenderült. A megboldogultnak Budapesten, a róm. kat. egyház szertartása szerint előzetesen beszentelt hült tetemei Necpálra elszállítat-

ván, folyó évi május hó 31-ik napján, délután 3 órakor az ottani róm. kath. sírkertben fognak örök uyugalomra elhelyeztetni. Az engesztelő szent miseáldozatok folyó évi június hó 1-8ó napján fognak a tótrónai és necpáli róm. kath. templomokban az Urnak bemutatatni. Budapest, 1908. évi május hó 28-án. Áldás és béke lebegjen a drága halott porai felett!”

**Érettségi biztos.** A m. kir. kereskedelemügyi miniszter a helybeli felső kereskedelmi iskolához érettségi biztosul a maga részéről *Lekály Gyula* felső ipariszkolai főigazgatót nevezte ki.

**Közgyűlés.** A törvényhatósági bizottság az új szeszadó-törvény tervezet tárgyában tegnapi közgyűlést tartott. A közgyűlés lefolyásáról részletes tudósítást csak a jövő számbunkban adhatunk.

**Érettségi vissza.** A helybeli felső kereskedelmi iskolában az írásbeli érettségi vizsga június hó 1-én kezdődik és június 5-ig tart.

**As országos polg. iskolai egyesület** tátravidéki köre *Rebthly* Vladimir líptószentmiklósi polgári iskolai igazgató elnöklete alatt a folyó hó 24-én tartotta évi közgyűlést Iglón. A szokásos üdvözlések után *Hesz Mátás* titkár terjesztette elő terjedelmes évi jelentését, melyet a közgyűlés tudomásul vett. A titkár jelentés után a választásokat ejteték meg. Végül *Hajts Béla* tartott nagyérdemű felolvasást: A polgári iskolai célnak megfelelő természetrajz tanítás és a gyűjtés című tételről. A helybeli polgári iskola tanári testületéből résztvett a gyűlésen: *Uruszkí Aranka, Granatér Elza és Krompasky Ede.*

**Eszküvő.** *Strausz József* vasuti tisztviselő a folyó évi június hó 7-én tartja esküvőjét *Stubnyafurdón Nagy Margitka* kisasszonnyal, Nagy Márton stubnyai állomásfőnök kedves leányával.

**Eljegyzés.** *Svehla János* helybeli kárpitos eljegyezte *Stollmann Janka* kisasszonyt Besztercebányáról.

**Törzsikari tisztek tanulmányi uton.** A folyó hó 25-én mintegy 20 törzsikari tiszter érkezett városunkba tereptanulmányok megéjtése végett. A tisztek péntekig maradtak nálunk, mikor is az előre megállapított utazási terv szerint tovább folytatták utjukat.

**Exempla trahunt.** Mint értesültünk, *Likava* Liptómegei [községben a lakosság a lucskiakéhoz hasonló sztrájkra készülnek azért, mert Párvy püspök nem nekik tetsző plébánost nevezett ki a községbe. Tudósítónk bővebb információk végett a helyszínére utazott.

**Munkásszerencsétlenség.** A szklabinaváraljai erdőben nagy szerencsétlenség történt e hó 23-án. *Kurhajec József* szklabinaváraljai lakos több társával együtt fát döntött az erdőben. Döntés közben egyik fa nevezetre rohant, kit maga alá tometve, halálosan összezúzott. A csendőrség erőlyes nyomozás után megállapította, hogy a szerencsétlenségnek *Kurhajec társai, névszerint Sallák József, Hmurni József és Drobbá János* voltak az okozói, kiket emiatt fel is jelentett a királyi ügyészségnek.

**Halálos elgázolás.** A helybeli cellulosegyár kocsjai a múlt vasárnap Ruttkán várakozott a gyár egyik főtisztviselőjére, ki a

Kassáról indult vonattal volt érkezendő. A kocsis épp a kocsiát igazította, nevezetesen a kocsi ernyőjét huzta fel a csepergés időben, midőn a berobogó vonat éles fűtőtől a lovak megijedtek, s egy darabig a kocsis is magukkal rántva, eszeveszetten vágatni kezdtek az elég népes utca felé. Szerencsétlenségére éppen akkor haladt át fiával együtt az utcán Sipka Gergely 70 éves öreg ember, ki az örülten rohanó lovak elől már nem volt képes féltreugrani, s azok teljes erővel aggáztak az aggastyánon, ki azonnal szörnyet halt. Boncolása hétfőn történt meg mely alkalommal megállapították, hogy 5 bordáját zúzták össze a kerekek, melynek tört részei a tüdőbe hatoltak. A vizsgálat megindult az irányban, hogy nem-e terheli a kocsisat hanyagság a tragikus esetenél.

**Állattulajdonosok.** A földmivélségi m. kir. miniszter által a vármegye területén nevelt szarvasmarhák díjazására adott összegből a folyó hó 23-án megtartott állatkiállítás alkalmával az állattulajdonos kisgazdák közül a következők kaptak jutalmakat. Tehenéért: *Simko Gusztáv* (Turócszentmárton) az első 30 koronás díjat, *Ivdska Pál* (Draskóodolina) a második 25 koronás díjat, *Jezsenszky Sándor* (Zábor) a harmadik 15 koronás díjat. Ezekben kívül 10—10 koronás díjat kapott még *Pirko György*, *Milo László*, *Quotidian Gyula*, *Marscsik József* és *Koracsik György*. — Üszökért: *Hajasz Pál* (Zátrcsa) az első 40 koronás díjat, *Simko János Klanica* (Turócszentmárton) a második 30 koronás díjat, *Ruman János* (Draskóodolina) a harmadik 15 koronás díjat, *Hicsko Pál* (Laszkár) a negyedik 20 koronás díjat, *Záborzsky Pál* (Zábor) az ötödik 15 koronás díjat. Ezekben kívül 10—10 koronás díjat kaptak még: *Zwick János*, *Galanta János*, *Volko János*, *Gireth Ferenc*, *Haliéna János* és *Thomka-Markovicsky László*. A díjakat a Turóci gazdasági egyesület kebeléből választott bizottság osztotta ki.

**Állandó raktárt tart** eredeti Singer- és valódi Dürkopp-féle varrógépekből *Svehla János* jóhírű turócszentmártoni kárpités és butorraktáros. — Ugyanitt kaphatók valódi háló és pallisander ebédítő butorok is, még pedig meglepő olcsó árban és szolid kiszolgálással mellett. Nevezett raktára — minden vásárlási kényszer nélkül — bárki által megtekinthető.

**Előtrte a lábát** *Farkas Árpád* 27 éves asztalos, a ruttkai vasuti főműhely munkása, miközben a főműhelyi tolópadra akart felugrani. A súlyosan sérült embernek az első segélyt a pályarvos nyújtotta.

**Gyékény-tolvaj.** *Stefan József* helybeli munkás a Schultz-féle téglagyárból közel 30 darab kályhagyékényt lopott el. Tettét a csendőrség előtt beismerte. A tolvaj a helybeli járásbírószághoz kísértetett be.

**Kérelmem.** *Dankó Ernő*, a helybeli cigányzenekar karmestere arra kéri jó ismerőseit, hogy nemes szívek tegyék lehetővé neki, hogy súlyos gyomorhaja ellen valamely főrdőben keresen gyógyulást. A begyűlt adományokat — hirlapilag nyugtázva — mi is szívesen kézbesítjük a szenvedő embernek.

**Talált hulla.** A folyó hó 25-én *Béley János* ruttkai lakos azt jelentette a csendőrségnek, hogy szemben Lipóe községgel egy férfi holttestét dobta partra a Vág megdagadt hullámai. A csendőrség nyomban a megjelölt helyre ment s a hullát tényleg a mondott

helyen találta. A hulla 14—18 éves férfühullája, melyen csak egy kék zubbony volt. Arcszíne és arcvonásai a feloszlás miatt már ki nem vehető. Termete a középnél alacsonyabb. Kilitét, dacára a megejtett szorgos nyomozásnak, eddig nem sikerült megállapítani. Miután bűncselekmény gyanúja fenn nem forog, a hullát eltemették.



Kitűnő anyagokból készült  
 olcsó   
**sírkövek**  
 kaphatók  
**STEINER LAJOS**  
 Áruügynökségben  
 Turócszentmárton.  
 —  
 Javítások és el-  
 évült sírkövekre-  
 tok kijavíttatnak  
 Levélbéli meg-  
 hívásra jövök!



## ISKOLAI ÜGYEK.

### Hivatalos rész.

746. sz. Turóc vármegye kir. tanfelügye-  
1908. lősége.

Valamennyi iskolai tanítónak.

Tudomásulvétel és mihez tartás végett értesitem, hogy a vallás- és közoktatásiügyi m. kir. miniszter u. f. évi március hó 24-én 100370. szám alatt kelt rendelete szerint az iskolai bizonyítványokban és oklevelekben az 1898: IV. t.-cikk 5. §-ának megfelelően nem a régi, hanem mindenkor az újonnan megállapított helységnevek használandók, még pedig akként, hogy a születési vagy egyéb anyakönyvi kivonatokból átvett nevek írásakor a hivatalos nevek alkalmazása mellett zárójel között mindenkor a korábbi név is helyet foglaljon.

Turócszentmárton, 1908. május 23-án.

Dr. Künszler Károly, s. k.  
kir. tanfelügyelő.

## KÖZGAZDASÁG.

### A kivándorlás gazdasági előnye.

Az utóbbi időkben a magyarországi hirlapok hasábjain igen számos közgazdasági cikk látott napvilágot, melyek a kivándorlás kérdésével foglalkozva, be akarják bizonyítani, hogy a kivándorlás bizonyos tekintetben hasznára válik Magyarországnak, mert — ugymond — minden visszavándorló magyar ember gazdasági eredményekkel gyarapodva, oly értékes tapasztalatokkal gazdagodva tér vissza, melyeknek feltétlenül az ország gazdasági emelkedése látja hasznát.

Hogy ez az állítás sántikál, igen szépen bebizonyította Kirchner József hazánkfia egy értekezésében, mely a *Magyarok vasárnapja* című újságban látott napvilágot. A nagyfontosságú értekezésből kiemeljük a következőket:

A kivándorolt magyar munkaerőt csoportba oszthatjuk.

Egyik része az, amely már odahaza valamely pályán működött és Amerikába bizonyos ipari szakismeretekkel jött. A másik rész, amely odahaza kizárólag földmunkával, vagy pedig állattenyésztéssel foglalkozott.

El nem vitázható tény, hogy munkaerőinknek itt jelzett első csoportja, amely tehát bizonyos szakismeretekkel jön Amerikába, mint például a gépészek, a kovácsok, a lakatosok, szóval a vas- vagy a faiparban dolgozó szakmások, Amerikában előbb feltalálják az ő boldogulásuknak, az ő érvényesülésüknek útjait és módjait, mint a másik csoportbeliek.

Ezt a körülményt nem kell bővebben magyarázni. Amerikának kelet államai csak ugy hemzsegnek a gyártelepektől és ezek a gyártelepek, minthogy üzemüket állandóan nagyobbítják, természetesen munkahiányban szenvednek. Örömmel vesznek fel tehát minden munkaerőt s különös előszeretettel alkalmaznak oly egyént, aki már gyakorlati szakismeretekkel rendelkezik. És ezzel talán egy kicsit el is dicsekedhetünk; a magyar asztalos, a magyar lakatos és gépész kapjakékül Amerika gyártelepei, mert már sok becsületes és munkás honfitársunknak sikerült itt jó hírnevet kivívni a magyar ipari munkaerőnek és ügyességnek. Tartisa is ezt szem előtt minden honfitárs s ne éljen vissza a felkínált szives bizalommal, hanem tisztességes magaviselettel és szorgalmával igyekezzék a nehéz és rögös utat egyengetni azok előtt is, akik még nincsenek ugyan itt, de jönni fognak, ma, vagy holnap!

Nem lehet letagadni, nem is akarjuk letagadni, hogy e fajta munkaerőink az amerikai nagy ipartelepeken tényleg megfognak, hogy szakismeretekben gazdagabbá leszenek.

Csak hogy van-e ebből nekünk hasznunk? Feltétlenül az amerikai gazdasági életnek van ebből csak haszna; mert Amerikában él, annak dolgozik és annak a terményeit fogyasztja, szükségeli!

De ha visszatér hazájába, taláncsak mégis hasznára válik a hazának, mondhatják azok a bizonyos szaktekintélyek...?

Nos, hát azt válaszolom, hasznára válnék feltétlenül, ha Magyarország épp ugy bővelkednék természetes és iparilag értékes kincsekben, miként Amerika: ha nálunk legalább csak járásonként működnek egy-egy olyan nagy ipartelep, amilyen százával akad az Egyesült-Államokban.

Van itt azután még egy más körülmény is, amelyik legvilágosabban, de egyuttal a legszomorubbán bizonyítja, hogy Magyarországnak semmi haszna sincs munkaerőinek amerikai kirándulásaiból.

A statisztika bizonyítja, hogy ipari szakerőinknek egy nagy százaléka, egyszerűsmindekor elveszett hazánk gazdasági életére nézve. Abban a számban, melyben Amerikába kivándorolt, soha többé vissza nem tér.

Ugyan, miért nem tér vissza? Nem nehéz megkondatolni.

Akit Amerika bámulatos méretű ipartelepei egyszer megkötöttek, nem egykönnyen szabadul meg azoktól. Ak hivatalból működik az ipari szakpályákon, az jóformán megszereti az amerikai gyárakat, megszereti pedig egyszerűen azért, mert ezekben az amerikai gyárakban megfelelő teret lát és talál munkaerejének teljes kifejtésére. Azt felesleges is

lélektai uton magyarázni, hogy akit még emellett elragad az aranydollárok csillogása, annak lelkéből napról-napra vész a szülőhazának szeretete, annak lelkéből a honszerelmenek melegsége, mértani haladványban fogy az itten eltöltött éveknek számával.

Vagy talán olyan nehéz dolog azt magyarázni, miért válik hazai munkaerőinknek eme csoportja, illetőleg annak nagy százaléka, hűtlenné szülőhazájához?

Amde lássuk munkaerőinknek ama csoportját, amely odahaza kizárólag földmunkával, vagy pedig állattenyésztéssel foglalkozik s amely Amerikában egészen másirányú munkásságra van kárhoztatva.

Amerikában nem furcsa s nem is ritka jelenség, hogy valaki pályát változtat, a régi mesterségét eldobja magától s olyan terep lép, amelyen sem elméleti, sem gyakorlati ismeretekkel egyáltalán nem rendelkezik. Hazai borbélysegédekből gyakran orvosokká lesznek, ügyes cipésszakmások felviszik a bankárságra. Erre a furcsa jelenségre mellesleg csak azt jegyzem meg, hogy vagy Amerika a hibás, ahol a fejlődésnek ilyen természetellenes útja lehetséges, vagy pedig hibás az amerikai magyarság, amely el tudja binni, hogy egy borbélysegéd érhet egyuttal az orvosi tudományhoz is.

Valóban megállott az eszem, valahányszor zakatoló gépek, füstölő, izgó kohók és kemencék körül földmivelő és állattenyésztő honfitársaimat láttam foglalatokodni. Ugyan ki akarja velem elhítenni azt, hogy az ő lelki világuk beleillik ebbe a munkakörbe? Ugyan ki fog engem meggyőzni arról, hogy ez a munkakifejtés természetes és gazdaságos?

A fejlődésnek természetes útja, a józan gondolkodásnak az volna a követelménye, hogy egyetlen munkaerő se szakítsa meg előbbi munkáirányát, hanem azt tovább fejlessze, tovább folytassa.

Erre azt mondhatná valaki, az gyakorlatilag keresztül vihetetlen. Erre én csak azt mondom, ha lehetséges az ellenkező, miért volna lehetetlen az a mód, amely legegyszerűsebb, legtermészetesebb.

Hazai munkaerőink eme csoportját bele lehet és bele is kell illeszteni az amerikai mezőgazdasági életnek munkafolyamataiba. Ugyan hová lehetne fejleszteni Magyarországon mezőgazdaságát, ha évenként egy csomó olyan munkaerő vándorolna vissza, amelyik itt az amerikai praktikus mezőgazdálkodásban csak öt évi munkásságot fejtett ki?

Éppen a most lejártszó pénzválság sok ezer magyar munkaerőt kapcsolt ki jóformán egy 24 óra alatt Amerika gazdasági életéből. A magyarok tömegekben hagytak el Amerikát. Kétségtelen, hogy a visszatérő tömegnek nagy százaléka olyan, amely odahaza kizárólag földmunkával foglalkozott, itt pedig évek során át különféle gyártelepen dolgozott.

Még ha tehetősége volna is az ily munkaerőket rövid időn belül mezőgazdasági munkához juttatni, kérdezem, mi hasznát látna az ország az ő munkakifejtésüknek? Mondják meg nekem, ugyan micsoda mezőgazdasági tapasztalatokkal és ismeretekkel megrakva hagyják itt Amerikát azok, kik gyárban dolgoztak évek hosszú során át? Ugyan ki meri azt állítani, hogy ismeretükre egy szemernyivel is gyarapodott mezőgazdasági dolgokban itt a vaskohó körül?

Sőt ellenkezőleg. Gazdasági ismereteink

még azt a részét is elfelejtette e másirányú munkásság közben, melyet otthon megszerzett volt.

Ezen az állapotokon, a munkaerők hasznosításán azonban lehetne segíteni független, szabad gazdasági politikával. De így, a jelenlegi gazdasági viszonyok közt, bizony kevés haszon járul a visszavándorló munkaerőkből a mi züllött közigazdasági állapotainkra.

**Ujabb burgonyamivelési mód.** A burgonya mivélésének egy újabb módja divik Észak-Németországban, a homokos és homokos vályogtalajokon lévő nagyobb gazdaságokban. Ezen művelési mód figyelmet érdemel már csak azért is, mert a munka legnagyobb része fogásokkal lesz végezve és a kézimunka csak épp ott lesz igénybe véve, ahol okvetlen szükségös, ahol kifizeti magát. A burgonya előveteménye rozs, melynek lekerülte után zöldrágya növényt vetnek, melyet ősszel nem szántanak alá, hanem télen át alászántják. Erre a célra nagyobb gazdaságokban a gézeket használják. Áprilisban szuperfoszfátot, 40%-os kálit hintenek el, a talajt megboroználják, csuszatóval elsímtják és a fészek-vájó géppel megkésziük a burgonya számára. A sorától 58 cm., a növénytavolság a sorok 37—47 cm. A gép után 15—17 munkás halad két csoportban, az egyik a burgonyát ülteti, a másik lábával a fészkeket betakarja és a földet a gumóhoz nyomja. 14 nap mulva, ha már a talaj kigyomosodik, a fészek-vájó gépeken a vájó korongok töltőgépekkel helyettesítotnek és u. n. vaktöltőgést végeznek. A keletkezett ormokt hengerezik, 10—14 nap mulva aprófogú könnyű fogással kétszer keresztben megfogasolják. A burgonya kikelésekor chilisbaleitron fejrágtyát adnak. Az ismételt fogasolás és a kikelés utáni lókapálás a kezi kapálást feleslegessé teszi. Junius közepén fogasos erővel feltöltögtetik. A mivélés ezen módjánál csak a sorközök műveltetnek meg, a sorok ellenben nem. Az ültetés mélysége 10 cm. Ültetésre nagy gumókat használnak 17—20 q kat. holdanként. A termés a vetőgumó tiszteresét teszi ki. A kiszedést azonban kézzel végzik, mert azt tapasztalták, hogy az nem drágább, mint a géppel való szedés.

**|| Közvetlen csomagforgalom Fiume és Amerika között.** Magyarország és az amerikai Egyesült Államok közt 1907. évi május hó 1-je óta Fiumén át közvetlen nemzetközi csomagforgalom lépett életbe. A jelzett utirányban a nemzetközi csomagok 5 kg súlyig korlátlan értéknyilvántással adhatók fel és 1000 kgrm-ig utánvétellel terhelhetők meg. Ezen csomagoknak miként való felszerelésére nézve, ugyszintén a csomagok díjazását illetőleg bármely kir. postahivatal ad utbaigazítást. A viteldji a csomagoknak Fiumén át való szállításánál a legolcsóbb és azt mindig a csomagok feladásánál kell megfizetni.

**A liment. Capsiol comp., s Horgony-Pain-Expeller** igazi, népszerű háziszerré lett, mely számos családban már sok év óta mindig készletben van. Hátfájás, csípőfájdalom, fejfájás, köszvény, csúznál stb.-nél a Linimenttel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatást idéztek elő; sőt járványkóránál, minő: a kolera és hányóhasfolyás az altestnek Linimenttel való bedörzsölése mindig igen jónak bizonyult. Ezen kitűnő háziszerré jó eredménytel alkalmazott bedörzsölésképpen az influenza ellen is üvegben: 4

80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona, a legtöbb gyógyszerárban kapható; de bevásárlás alkalmával tessék határozottan: Richter-féle Horgony-Linimentet (Horgony-Pain-Expeller) kérni, valamint a „Horgony“ védjegyre és a Richter cégjegyzésre ügyelni és csak eredeti tveget elfogadni.

Szerkesztésért felelős: Dugovich Títus.  
Helyettes szerkesztő: Boldizsár Boldizsár.  
Kiadótulajdonos: Moskóczy Ferencné.

**KALOGÉN**  
BRÁZAY SŐSBORSZESZ  
FOGKRÉM és SZÁJVIZ ★

A „Dom“-szálló  
**cukrászdája**  
ismét megnyit!

Fagylalt! Jegeskávét!  
Cukrász-sütemények!

Számos látogatást kér  
**Rösler József**  
a „Dom“-szálló bérloje.

**A REKLAM**

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári-, kereskedelmi-, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az életőleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a leg-sikeresebben és legolcsóbban, megtudható az

**Általános Tudósító**

hirdetési osztályánál

tulajdonos LEOPOLD GYULA szerkesztő

Budapest, VII., Erzsébet-körut 41.

ahol kiváló szakértelemmel, oadaó lelkiismeretességgel, pártatlan pontossággal és olcsón eszközölnek hirdetéseket és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

**Költségvetések és tervezetek ingyen!**

**Hirdetéseket  
felvesz a kiadóhivatal.**

### Faarverési hirdetés.

A znióváraljai községi volt urbéres birtokosság Turócszentmártonban, 1808. évi június hó 15-én délelőtt 9 óraker a m. kir. járási erdőgondnokság irodájában tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen eladja a tulajdonát képező erdő 1904. és 1905. évi vágásterületein található bükkműfát. Kikiáltási ár tömörköbméterenként: 4-50 korona, szóval négy korona 50 fillér. Becsár m<sup>3</sup>-ként 4-50 korona. — Kiszállítási határidő bezárolag 1908. évi december 31.

Ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe: a) ha a hirdetésben kitűzött óra előtt nyujtatnak be; b) ha tisztán kivehető számszavakkal s egyszersmind betűkkel kiírva tartalmazzák a megajánlott összeget; c) ha az ajánlat szövege, valamint annak borítéka kívül az értékesítés tárgyát képező haszonvétel megjelölését szösz szerint tartalmazza, ugy amint a hirdetésben foglaltatik; d) ha lepecsételve és ivenkint 1 koronás bélyeggel ellátva adatkat be; e) ha tartalmazzák azt a nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát teljesen aláveti; f) ha bánatpénzképen 200 koronát készpénzben tartalmaznak; g) ha ugy vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattevőnek neve és lakhelye (utolsó postaállomás) világosan kiolvasható és h) ha a boríték kívül „Ajánlat ajánlat az 1904. és 1905. évi vágásokból eladandó bükkműfa-

készletre“ felírással van ellátva. Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el. Az árverés eredménye az elfogadott ajánlat benyujtójára azonnal, eladóra azonban csak az illetékes hatóság jóváhagyása után válik kötelezővé.

A részletes árverési és szerződési feltételek az alsókubini m. kir. állami erdőhivatalnál, az annak alárendelt turócszentmártoni m. kir. járási erdőgondnokságnál és az urbéri elnöknel tekinthetők meg naponta 11—12 óra között.

A m. kir. járási erdőgondnokság. Turócszentmártonban, 1908. évi május hó 24-én.

Erdődi György, s. k.  
m. kir. erdőmester.

## Haltenberger Béla

Kassa

ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó gyárainak képvisellete:

Reisz Lipótnál, Turócszentmárton.

Nagy választék női kalapokban.

# NOXIN



A LEGJOBB CIPŐ-KRÉM

A szabadalm. KULCSCSAL

Minden jobb üzletben kapható. Hochsinger Testvérek Budapest.

Szabatórümi levélpapíros kapható MOSKÓCZI FERENCNE

könyv- és papirkereskedésében

TURÓCSZENTMARTON.

Ára 2 korona 40 fillér és 3 korona.

## LEOPOLD GYULA

### GARVENS-SZIVATTYUK

rendkívül olcsók, csak elsőrendű minőség.

Készjen határozottan: **Garvens-szivattyut**

Garvens-művek. WIEN XXII.

Levelezés magyarul és németül. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

### TYUKSZENHALÁL

Érő sóborszesz

Örökös és legújabb módosított

Örökös és legújabb módosított

Örökös és legújabb módosított

### BÉLHUBUT

Felhatalmazott: **Barta József**

Értékesítők: **TOKAJI CHINA-VASBOR.**

Értékesítők: **DIAMANT és VADAS**

### PLATSCHEK VILMOS

FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza

Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút)

### RIVOLI

BUDAPEST, VII., RAKÓCZI-ÚT 30.

### DIGESTOL GLÜCK

alleginkaletebb emésztőpor

Bebőve 2 kor.

Postai számla: **„FÉRFI GALAMB”** győgyesztől

### FICHTENIN

Értékesítők: **DIAMANT és VADAS**

Budapest, VII., Damjanich-u. 36. - Telefon 31-31.

### BOGDÁNY

Szerencseje páratlan!

Vásároljunk osztály-sorsjegyet csakis

**BOGDÁNY S.**

fővárosi sorsjegyiroda r.-t-nál

BUDAPEST, KÁROLY KÖRUT 20.

### Dr. KOVÁCS KÉZPASZTÁJA

Dr. KOVÁCS gyógytára

Budapest, Gyár-utca 77.

### Ha fáj a feje használjon azonnal

Beretvás - MIGRAIN - pasztillát,

Beretvás TAMÁS KISPEST.

### PARIS

Budapest, VII., Váci-körút 18.

### Schuller Kaszinó-éttermében

VI., ANDRÁSSY-UT 28. sz.

Életrendő konyha! Naponta zene-cetály!

### Dr. KOVÁCS I.

homopátiás rendelő-helyzet

Budapest, Váci-körút 18. sz.

### KATZER

Budapest, Váci-körút 18. sz.

**Wix Miksa**  
fűszer- és csemegekereskedése  
Turócszentmárton.

**Fernet-Branka,  
Whisky, cognac,  
pezsgő, borok,  
likőrök stb. stb.  
nagy raktára.**

Üvegezési vállalat!

Povallán és Ungváron!

Műhelynyi sör!

208/908. tk. sz.

**Árverési hirdetményi kivonat.**

A znióváraljai királyi járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Duchony János végrehajthatónak Duchony Emil és Huszka sz. Duchony Emilia végrehajtást szenvedő elleni 129 korona résztokekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyben a znióváraljai királyi járásbíróóság területén levő Znióváralja községben fekvő, a znióváraljai 66. számú tjkvben I. 58—65., 67—70. sorszám alatt felvett ingatlanoknak B. 16., 19. tétel alatt Duchony Emil nevére  $\frac{2}{10}$  részben és B. 21. tétel alatt Huszka szül. Duchony Emilia nevére  $\frac{1}{10}$  részben irt jutalékaira 2696 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1908. évi június hó 13-ik napján délelőtti 10 órakor a znióváraljai községágházán megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozők tartoznak az ingatlan ok becsárának 10%—át készpénzben vagy az 1881 : LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881 : LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismerényt átszolgáltattani.

Kelt Znióváralján, 1908. február 26-án.  
A znióváraljai királyi járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság.

Janovják, kir. albiró.

**Védjegy: „Horgony”**

**A Liniment. Capsici comp.,  
a Horgony-Pain-Expeller**

**POKÉKA**

egy régióknak bizonyíték hásszár, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult károsítást, eszténi és meghibésítésnél, bőrrepedésekben használtva.

**Figyelmeztetés.** Silány hamisítványok miatt borjakétfaktor óvatossá legyünk és csak olyan üvegek fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter ógygyezessel ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben K-80, K-140 és K-9.—-a legyszólván minden gyógyszerárba kapható. — Poráktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

**Dr. Richter gyógyszerüzára az „ARANY OROSZLÁBOR”**

Prágában, Elisabethstrasse 5. neu.  
Minden napi szétküldés.

Turócvármegyei raktár: Schönaich Viktor gyógyszerésznél Znióváralján — és Toperczer Sándor gyógyszerésznél Turócszentmártonban.

Naponta veszek friss  
**tehénturót és vaját**

Kisebb mennyiségben is.

**SZEMRÁD IGNÁC**  
tejcsarnoka Rutkha.

**Eladó sirkövek!**

„A selmec-bélabányai iparosok hitelszövetkezete mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja felszámolás alatt” ezennel köz-  
— hírré teszi, hogy a tulajdonát képező —

**48 darab sirkövet**

melyeknek árai 7 koronától 300 koronáig váltakoznak, összes értékük pedig 2200—korona, darabonként vagy az egész készletet egyben szabad kézből a legtöbbet ígérőnek kézpénz ellenében eladja. — Részletes felvilágosítást ad a felszámolás alatt álló szövetkezet felszámoló bizottsága.

Selmecbánya, 1908. május 23.

**A felszámoló bizottság.**

1073. sz.

tkv. 1908.

**Hirdetmény.**

Bella község telekkönyve erdő- és legelőelkülönítés, illetve birtokszabályozás következtében az 1869. évi 2579. sz. szabályrendeletre képest átalakított és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886 : XXIX., az 1889 : XXXVIII. és az 1891 : XVI. törvények a tényleges birtokosok tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. törvényekben szabályozott eljárás a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosítottatik.

E célból az átalakítási előmunkákat hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben az 1908. évi július hó 4-én fog kezdődni.

Ennélfogva felhívatnak:

1. az összes érdekelt, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves bevezetésből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik;
2. mindazok, akik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okodattal előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldött bizottsága előtt a kizűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel;
3. mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okiraik nincsenek, hogy az átirásra az 1886 : XXIX. törvénycikk 15—18. és az 1889 : XXXVIII. törvénycikk 5., 6., 7. és 9. §§-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a bizottság előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a bizottság előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték-elengedési kedvezménytől is elesnek;
4. azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog vagy megszűnt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugy szintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a bizottság előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezménytől elesnek.

A kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság.

Turócszentmártonban, 1908. évi május hó 27-én.

**Petrás Mihály,**  
kir. albiró.

**HÉDA B.**

fűszer- és csemegekereskedése

Turócszentmárton.

**Herkules sör, legfihomabb aradi  
borok, likőrök és rumok.  
Mindenféle déli gyümölcsök.**

**KÖHÖGÉS.**

A ki

egészségét szereti meg is óvja. 5245  
hit. bizonylatanuskodik arról, hogy

a **KAISER**-féle

**melkkaramella** 3 fenyővel kitűnő  
hatású, orvosilag kipróbálva. **Kö-  
högés, rekedtség, katarus,  
elnyálkásodás, gégekatarrus,  
hörg- és görcshurut** esetén.  
Csomagja 20 és 40 fillér. Doboz  
80 fillér. Kapható **Burda János**  
özvegyénél Szucsányban.